

Kvalitetsredovisning förskola 2017 för Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys.....	3
Normer och värden.....	4
Utveckling och lärande.....	4
Barns inflytande	5
Förskola och hem	5
Samverkan med skolan.....	6
Utvecklingsområden.....	6
Förslag till nämnd / fullmäktige	6
Kvalitetsarbete.....	6
Kvalitetsarbets genomförande	6
Strukturella förutsättningar och organisation	7
Kvalitetsindikatorn	10
Pedagogisk miljö och material	10
Skapande verksamhet och olika uttrycksformer.....	10
Barns språkliga och kommunikativa utveckling	11
Barns matematiska utveckling.....	12
Naturvetenskap och teknik	13
Gemensamma insatser.....	14

Sammanfattande analys

Måluppfyllelsen bedöms vara god och att målen uppfyllts. I självvärderingen har resultaten förbättrats inom samtliga områden. Vi ser också en trend att andelen förskollärare ökar i våra förskolor.

I arbetet kring föräldrars delaktighet har enheterna utvecklat olika sätt att erbjuda delaktighet och inflytande. Det arbetet måste fortsätta att utvecklas liksom att gå in i en djupare dialog med föräldrarna.

Pedagogisk dokumentation är ett verktyg för personalen att synliggöra innehållet och använda som reflektion för att analysera arbetet. Arbetet med pedagogisk dokumentation har utvecklats med åren. Idag lägger personalen mer fokus på vilken skillnad verksamheten inneburit för barnen och deras utveckling. En av förskolorna fortsätter arbetet med att utveckla och förenkla dokumentationen tillsammans med forskare från Stockholms universitet.

Trots en hög pedagogisk kvalitet på personal och verksamhet behövs det mer fördjupad kunskap kring hur barn lär i grupp och enskilt.

En utmaning är att behålla kompetent personal och utöka andelen förskollärare. Under kommande året kommer organisationen att förändras, ett tydligare uppdrag för ledare och andra funktioner inom organisationen.

Utvecklingsområden under året har varit barns delaktighet och tillgänglighet till IKT, pedagogers medvetenhet kring genusperspektiv och interkulturellt förhållningssätt. Vi ser att när barn är i meningsfulla sammanhang behöver de inte positionera sig utifrån ett könsrollperspektiv. Det normkritiska arbetet är inte längre avskilt från verksamheten.

Förskolan behöver hitta en balans mellan arbetsmiljöfrågor och pedagogiska innehållsfrågor så att rätt fokus kan hållas.

Exempel på framgångsrika faktorer för utveckling är bland annat, gemensamma läroprojekt och gemensamma utvecklingsdagar, inte bara inom enheten utan med andra förskoleenheter. Nätverkande kring observation och pedagogisk dokumentation då uppföljningar blir mindre sammanfattande över vad man gjort och har istället får ett fokus på det som ska utvecklas framåt.

De digitala verktygen tar större plats i barnens vardag och har blivit ett stöd i barnens utforskande.

Föreläsningar om läsförståelse och samarbetet med biblioteken har givit en ökad medvetenhet hos personalen om böckers betydelse.

Ett större fokus på den pedagogiska relationens betydelse.

När personalen utgår ifrån begrepp innebär det en vidgad förståelse för vad en process är och vad det innebär i relation till vad barn lär. De blir förbindande länkar mellan stationer/verkstäder och läroplanens kunskapsområden.

Ett ytterligare utvecklingsområde är att formulera vardagsnära och uppföljningsbara mål kopplat till arbetet mot diskriminering och kränkande behandling.

Normer och värden

Arbetet med att skapa lika värde för pojkar och flickor inom förskolan fortgår enligt plan. En förskoleenhet har beviljats medel från kompetensutvecklingssatsningen för en jämställdhetsutbildning, som påbörjades i slutet av våren. Alla förskoleenheter har formulerat en jämställdhetsutmaning som redovisas i respektive enhets tertiärrapport och ett flertal har inlett arbete med jämställdhetsanalys i verksamheten. Arbetet med förskolornas planer mot diskriminering och kränkande behandling sker målstyrt med genus i fokus. Därmed ökar kompetensen och medvetenheten hos personalen att bemöta barnen på ett normkritiskt sätt och utveckla sin normkreativitet. Även förskolans stödenhet har gjort en jämställdhetsanalys som visar att majoriteten av de barn som får verksamhetsstöd, eller stöd i form av handledning till personalen, är pojkar. Enheten kommer att titta närmare på dels hur man beskriver problematiken kopplat till pojkar och flickor, dels hur personalen inom förskolan beskriver sina utmaningar med pojkar respektive flickor.

En likvärdig förskola förutsätter en jämn kvalitet på alla förskoleavdelningar. Förskolans stödenhet bidrar genom sina insatser till att höja kunskapsnivån vilket i sin tur kan öka kvaliteten på avdelningarna. Förutsättningen för att skapa en förskola med hög kvalitet är de pedagogiska relationerna. Stödenheten ska fortsätta belysa och fördjupa begreppet i handledning och vid andra insatser. När barn är i meningsfulla sammanhang behöver de inte positionera sig utifrån ett könsrollsperspektiv. Ökad kunskap kring barn i behov av särskilt stöd vilket leder till ökad inkludering. Det normkritiska arbetet är inte längre avskilt från verksamheten.

Förvaltningen har inlett ett analysarbete under perioden för att möjliggöra att invånarnas behov av insatser i högre utsträckning kan tillgodoses genom förvaltningens egna verksamheter.

Index för normer, värden samt barns inflytande har utvecklats från 88 år 2015, till 91 år 2016 samt 90 år 2017 i Skarpnäck. För staden totalt är index 90 år 2017.

Utveckling och lärande

Pojkar och flickor i förskolan bedöms nå målen om att utveckla sina språk och sin flerspråkighet. Alla förskoleenheter arbetar med det vidgade språkbegreppet, att barn har många olika sätt att uttrycka sig och lära. Utvecklingsarbete pågår ständigt inom detta område. Exempelvis har alla pedagoger vid en enhet fått fortbildning i lera och teckning/måleri, vilket har lett till att de pedagogiska miljöerna har utvecklats och barnen har fått bättre möjligheter att uttrycka sig med dessa material.

Fokus på flerspråkighet är störst inom förskoleenheterna i Bagarmossen och Skarpnäcks gård, där andelen flerspråkiga barn är högst. Vid en förskoleenhet i Bagarmossen finns ordlistor med anknytning till projektinnehållet på olika språk uppsatta på väggar. Utbud av böcker på förskolorna speglar barnens olika språks kulturella referensramar. Förskolorna bjuder även in familjer till dialog om flerspråkighet och till språksamtal vilket har lett till en ökad medvetenhet om familjespråkens betydelse, och att många gör mer aktiva och medvetna val kring hur de vill använda dessa i familjen. I Skarpnäcksfältets förskoleområde har man utvecklat samarbetet mellan biblioteket och läsombuden med fokus på flerspråkighet. Bibliotekarien har bland annat tagit fram samma bok på tio olika språk samt presenterat

tvåspråkiga böcker som man använder i verksamheten. Förskolepersonal deltar i utbildningen flerspråkighet i förskolan samt teckenstöd.

Index för området utveckling och lärande har utvecklats från 79 år 2015, 83 år 2016 till 83 år 2017 i Skarpnäck. För staden totalt är index 83 år 2017.

Indikator	Årsmål	Periodens utfall	Period
 Andel vårdnadshavare till flickor och pojkar i förskolan som upplever att barnet uppmuntras till att utveckla sitt språk, sin förmåga att berätta, ställa frågor, uttrycka tankar, att lyssna och utveckla sitt skriftspråk	86	87	2017

Indikator	Årsmål	Periodens utfall	Period
 Andel vårdnadshavare till flickor och pojkar i förskolan som upplever att barnet ges lika möjligheter att utvecklas oberoende på kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning	90	90	2017
 Andel vårdnadshavare till flickor och pojkar i förskolan som upplever att barnet känner sig tryggt på förskolan	92	89	2017

Barns inflytande

Index för normer, värden samt barns inflytande har utvecklats från 88 år 2015, till 91 år 2016 samt 90 år 2017 i Skarpnäck. För staden totalt är index 90 år 2017.

Förskola och hem

I förskoleenkäten kan vi konstatera att vårdnadshavarna är lika nöjda med verksamheten som förra året. Av de 22 frågorna har förskolan ett något sämre resultat i åtta frågor, ett bättre resultat i åtta frågor samtidigt som sex frågor ligger kvar på samma nivå. Skillnaderna är små och det rör sig om 1-2 procentenheter åt båda hållen. Detta är glädjande då det skett stora förändringar inom förskolan under året, med start av nya förskolor, samt avveckling och sammanslagningar av flera förskolor. Trots detta ligger vi kvar 90 procent på frågan ”jag är som helhet nöjd med mitt barns förskola” vilket är näst högst i staden. Även på frågan ”jag upplever att förskolan som helhet är trygg och säker för mitt barn” ligger vi på höga 90 procent.

Vårdnadshavare till flickor är överlag mer nöjda med förskolan och upplever att deras barn är mer trygga än vårdnadshavare till pojkar, skillnaden är ungefär 3-4 procentenheter. Sett till de olika frågeområdena är skillnaderna små, men vårdnadshavare till flickor har gett något mer positiva svar inom området ”normer och värden samt barns inflytande, liksom inom området ”nöjdhet, trygghet och rekommendation”. Vårdnadshavare till pojkar har gett något mer positiva svar inom området ”samverkan med hemmet”.

Över tid är vårdnadshavarna i kommunala förskolor i Skarpnäck generellt lika nöjda jämfört med år 2016.

Jämfört med kommunala förskolor i staden totalt är vårdnadshavarna i Skarpnäck generellt sett lika nöjda år 2017. Index för området samverkan med hemmet har utvecklats från 82 år

2015, 85 år 2016 till 84 år 2017 i Skarpnäck. För staden totalt är index 85 år 2017.

Samverkan med skolan

Förskolans stödenhet ger stöd till barn, familjer och personal under förskoletiden. För barn som haft verksamhetsstöd i förskolan hålls samverkansmöten med skolan i samband med övergången till förskoleklass för att barnen ska få så en så bra start som möjligt i skolan. En utvärdering av skolornas upplevelse av dessa samtal visar att de fått ökad kunskap och förståelse inför bemötande av barnet vid skolstarten.

Utvecklingsområden

1. Digitalisering - skolplattformen implementeras under 2018 och vad det innebär för förskolans arbetssätt med reflektion och dokumentation.
2. Föräldrasamverkan - ökad föräldrasamverkan ger ökad förståelse och kunskap om barns utveckling och lärande.
3. Normkritiskt arbete - se barns olika förutsättningar i den pedagogiska miljön.
4. Matematik, teknik och naturkunskap
5. Formulera vardagsnära och uppföljningsbara mål kopplat till arbetet mot diskriminering och kränkande behandling.
6. Revidera de förväntade resultaten för att få en tydligare riktning.
7. Trots en hög pedagogisk kvalitet behövs det mer fördjupad kunskap kring hur barn lär i grupp och enskilt.
8. Brist på digitala verktyg.
9. Det är en stor utmaning att hitta tid för reflektion där alla i arbetslaget kan delta.

Förslag till nämnd / fullmäktige

Förskolan behöver ökade resurser för att ekvationen med ambitionen om fler förskollärare, färre barn i barngrupper samt fler anställda ska gå ihop. Alternativt är att ambitionen sänks och prioritering görs på någon faktor.

Scenariot framöver är fler barn på förskolan under dagen. Här behövs ett nytt tänk kring organisering av verksamheten om inga resurser tillförs.

Kvalitetsarbete

Kvalitetsarbetes genomförande

Följande uppföljningar har skett på enheterna under året

- Arbetslag har skrivit sammanställningar och utvärderingar utifrån terminernas arbete.
- Självvärdering har skett med hjälp av web-baserad kvalitetsindikator.
- Utifrån nöjd föräldrindex, NFI 2017 har varje förskola gjort en handlingsplan utifrån sitt resultat. Alla arbetslag har tagit upp och diskuterat resultatet med föräldrarna på föräldramötena eller på förskole råd.
- Medarbetarenkät 2017.
- Resultatdialoger med arbetslag har skett under våren och hösten.

- Alla medarbetare har erbjudits lönesamtal.
- Uppföljningssamtal efter inskolningen har erbjudits alla nya vårdnadshavare.
- Nya vårdnadshavare med annat modersmål har, i de flesta fall, deltagit i ett språksamtal.
- Utvecklingssamtal med vårdnadshavare har erbjudits minst en gång under året.
- Föräldramöten av olika karaktärer har erbjudits kontinuerligt under året.
- Förskoleråd finns på några av våra förskoleenheter.
- Synpunktshantering finns tydliga rutiner för.

Barn, personal och familjer är på olika sätt delaktiga i organisationen.

Fokus har lagts på ett nära ledarskap och detta har möjliggjort ett medarbetarskap som genomsyrar enheterna.

Avdelningsnivå:

Oktober: förskolechefer samt avdelningschef utvärderar förskoleavdelningens verksamhetsplan 2017.

November-december: reviderades mål och åtagande inför att ny verksamhetsplan skrivs, tillsammans med förskolechefer och avdelningschef.

December: Kvalitetsredovisningen sammanställs av controller och avdelningschef som redovisas i nämnd i samband med verksamhetsberättelse.

April: uppföljning av tertialrapport 1 med enheterna.

Maj: uppföljning med förskolecheferna av brukarenkät.

Augusti: uppföljning av tertialrapport 2 med enheterna.

Förutom detta har avdelningschef medarbetarsamtal och månadssamtal samt genomför kontinuerliga besök i verksamheten med varje chef för att analysera och diskutera måluppfyllelse kopplat till budget.

Strukturella förutsättningar och organisation

Organisation

Förskoleavdelningen består av en avdelningschef och två kö handläggare.

Ytterligare en enhet har tillkommit för 2017. och då är det åtta förskole enheter samt en stödenhet. Varje enhet har förskolechef och utifrån sin storlek pedagogisk ledare.

Förskolechefen organiserar sitt eget team inom enheten för att uppnå bästa förutsättningar till verksamhetens mål. I avdelningens stödenhet arbetar en chef och tre specialpedagoger samt familjebehandlare. Dessa har olika inriktningar utifrån uppdragen.

Pedagogisk Centrum, är en utbildning -och utvecklingsverksamhet som har två bildlärare anställda. Verksamheten är tillgängligt för all personal. Materialet som finns här är ett synligt resultat av ett Reggio Emilia inspirerat utvecklingsarbete. Detta ger en ökad möjlighet till ett stadsdelsövergripande samarbete, när det gäller fortbildning och utveckling. Så som introduktion för nyanställda, nätverk, bildkurser samt stöd i projektarbeten i syfte att öka möjligheten till en förskola med hög kvalitet. Alla barn i våra förskolor ska få samma möjlighet till en bra kvalitet med personal som trivs och är kompetenta för sitt uppdrag.

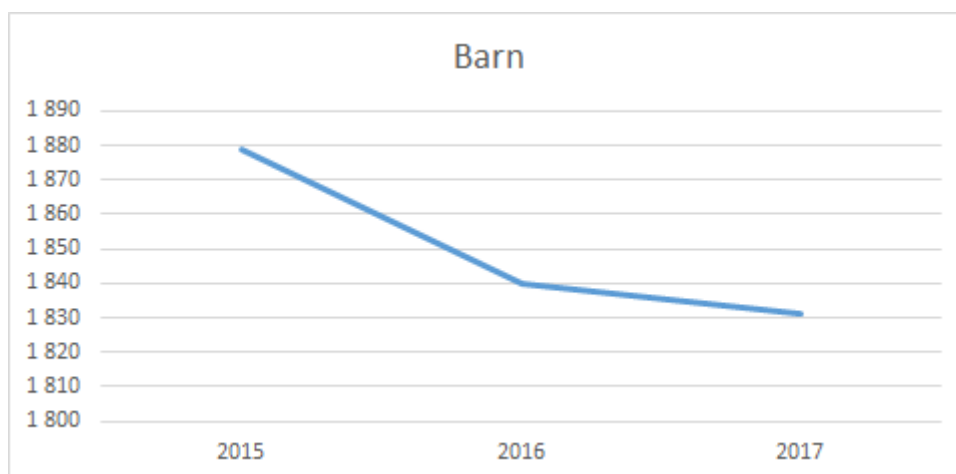
För att uppnå målet med en lärande organisation finns en fokusgrupp, 10-gruppen. Denna grupp består av bildlärare, förskolechefer, pedagogiska ledare, specialpedagoger och avdelningschef för att kunna ta tillvara allas perspektiv i utvecklingen av förskolans verksamhet.

Verksamheten är beroende av pedagogernas kompetens och ledningens förmåga att skapa en grund för utvecklingsarbete utifrån det uppdrag förskolan har. Kvalitetsarbetet utgår från en given budgetram och uppsatta mål för förskolan såsom den reviderade läroplanen, Lpfö-98, Stockholms stads förskoleprogram, enhetens och nämndens verksamhetsplan samt barnkonventionen.

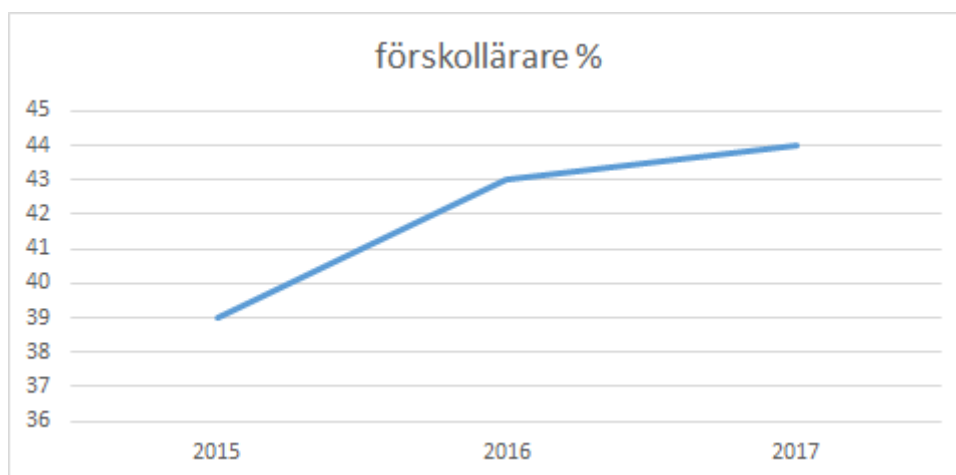
Under året har förskolechefsgruppen tillsammans med avdelningschefen formulerat en ”Pedagogisk plattform” för verksamheten inom stadsdelsområdets förskolor.

Den verksamhetsförlagda utbildningen, VFU, är ett samarbete med lärarutbildningarna och bidrar till ökad kunskap om nya teorier och aktuell forskning. Denna verksamhet utökas då Skarpnäck och Östermalm tillsammans bildar ett av två Centrum för professionsutveckling i samarbete med Södertörns högskola.

Antal barn

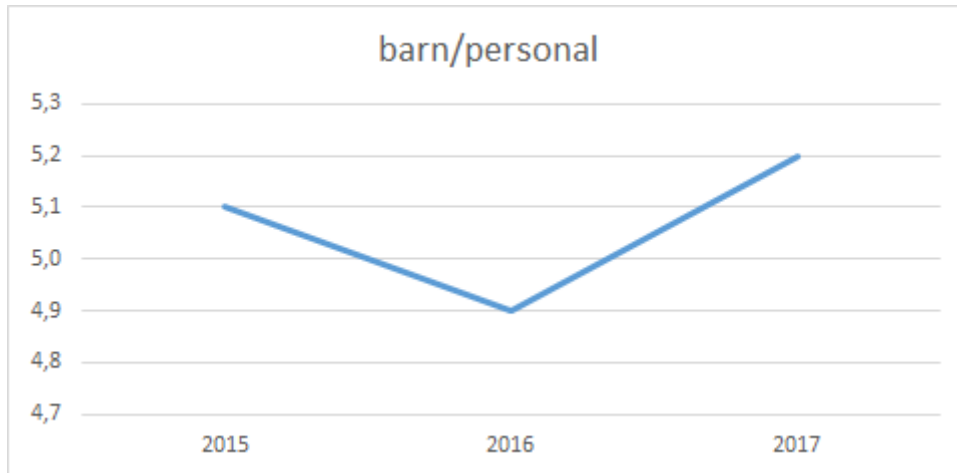
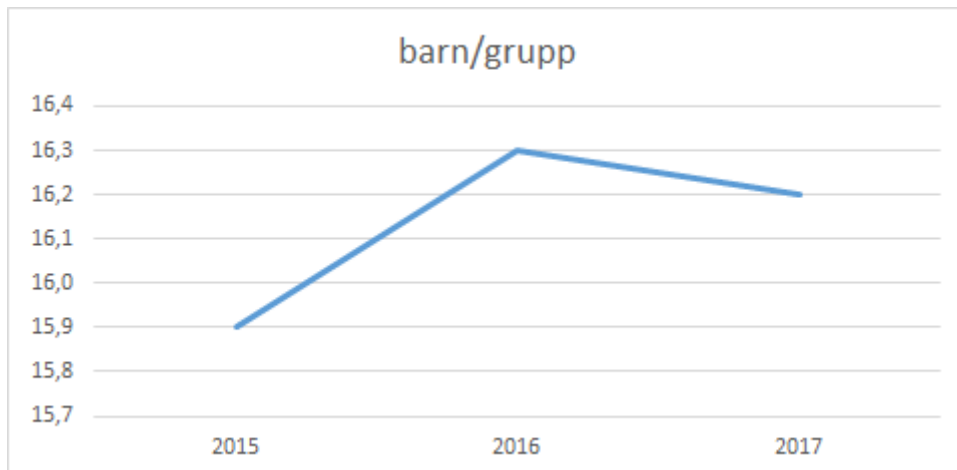

Andel förskollärare

En tydlig trend är att andelen förskollärare ökar i våra förskolor.

Barn per personal**Barn per grupp****Andel barn och personal med annat modersmål och antal språk**

Skarpnäcks stadsdelsområde är ett område som i snitt liknar Stockholm stad. 2015 och 2016 hade Skarpnäcks stadsdel 21 procent befolkning med annan bakgrund. En riktig språkkartläggning har inte gjorts för 2017.

Kvalitetsindikatorn

Pedagogisk miljö och material

Genomsnitt	Variation
3,7	3,4-4,2

Kommentar och analys:

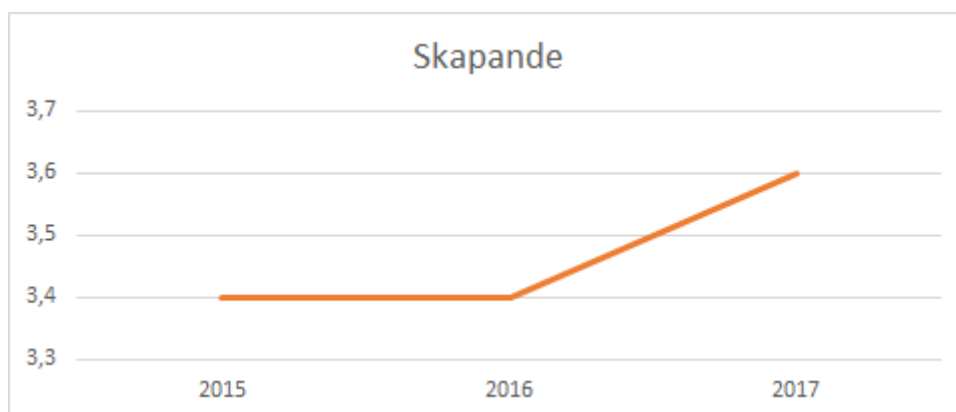
Förskolans pedagogiska miljö ser personalen som en av våra viktigaste aktörer. Miljön möjliggör självständighet, ansvarstagande och väcker nyfikenhet. Personalen har skapat en miljö, rik på variationer, för att inspirera barnen till många olika spännande möten.

För att utvecklas ytterligare behöver förskolan fokusera i medvetna teoretiska ställningstaganden i ett systematiskt kvalitetsarbete där pedagogisk dokumentation ger ett underlag för reflektioner hur miljö och material påverkar barns läroprocesser.

Skapande verksamhet och olika uttrycksformer

Genomsnitt	Variation
3,6	3,3-4,0

Kommentar och analys:

Bedömningen är att förskolorna har ett rikt material för skapande verksamhet, där det ges

möjligheter och förutsättningar för variation, upprepning, jämförelser och ständiga återkopplingar. En ateljémiljö där noggrannhet och omsorgsfullhet kring materialet gör att barnen kan vara i en process och pröva många gånger i ett laborativt undersökande. Uttryck, gestaltning, lek och utforskande ska användas under dagens alla aktiviteter och inte vara beroende av ateljéer. Den pedagogiska ledaren hjälper personalen i dessa fall för att utveckla miljöerna.

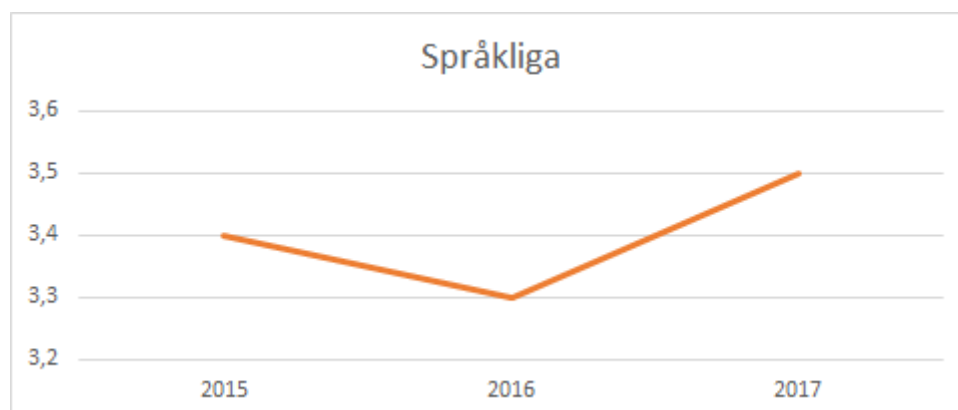
Barnen är delaktiga i miljöns utformning. Alla barngrupper har tillgång till bygg och konstruktionslek som förändras och utvecklas tillsammans med barnen och det projekt som barnen är involverade i. De digitala verktygen tar större plats i barnens vardag och har blivit ett stöd i barnens utforskande.

Fördjupa kunskapen om pedagogisk dokumentation så att reflektionen förbättras utifrån medvetna teoretiska ställningstaganden.

Barns språkliga och kommunikativa utveckling

Genomsnitt	Variation
3,5	3,3-3,8

Kommentar och analys:

Vårt ställningstagande utgår från att se barn som kompetenta och viktiga att lyssna på; att barnen utifrån ett forskande förhållningssätt själva får ställa de frågor och konstruera de problem de vill undersöka.

Förskolepersonalen har utmanat och erbjudit barnen olika möjligheter att dela i sammanhang där den kommunikativa förmågan tränas. Vi har haft olika möten, dialoger där barnens tankar och teorier lyfts fram och synliggörs. Språk och kommunikation samt läs- och skrivutveckling behöver utmanas mer medvetet utifrån barnens intressen och förmågor från olika språkgenrer.

Pedagogerna använder sig av ett rikt och nyanserat språk. Pedagogerna samtalar mycket med barnen, lyssnar och är nyfikna, pedagogen sätter ord på vad de gör. Förskolorna använder sig av barnlitteratur på ett medvetet sätt och gör regelbundna besök på bibliotek och använder sig av deras kompetens för att få ett rikt utbud.

Alla förskolor har ett läsombud, där några i sin tur är knutna till ett bibliotek i stadsdelsområdet. Föreläsningar om läsförståelse och samarbetet med biblioteken har givit en

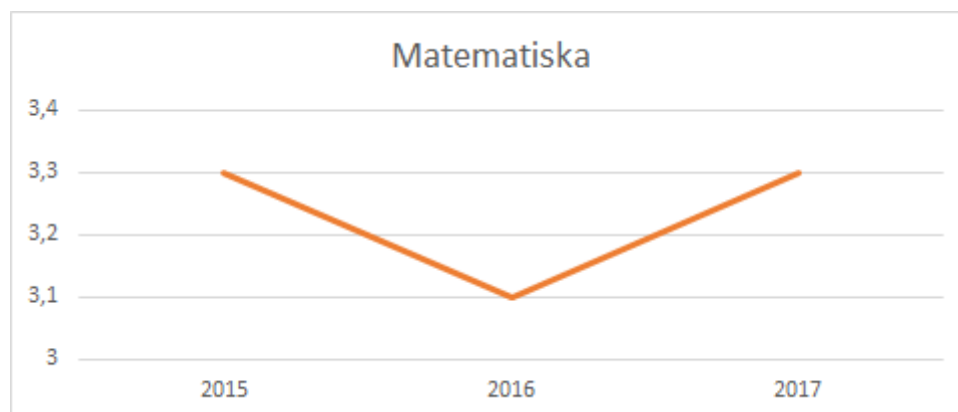
ökad medvetenhet hos personalen om böckers betydelse.

Genom att synliggöra barnens lärande och utveckling genom dokumentation så kan barn återkomma och återberätta det som skett på förskolan. Barnen har tillgång till olika sätt att kommunicera i berättandet, utforskandet, till viss del genom IT, genom litteratur och egna berättelser.

Barns matematiska utveckling

Genomsnitt	Variation
3,3	3,1-3,4

Kommentar och analys:

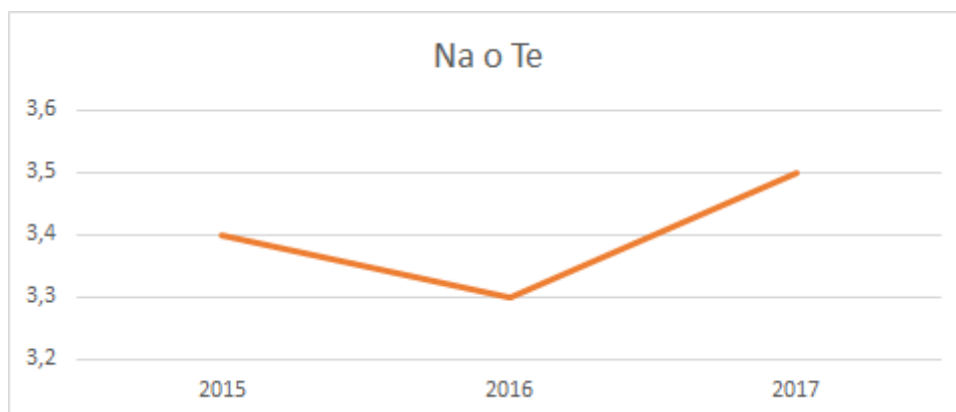
Barnen har tillgång till ett varierat material som stimulerar till lek med matematiskt tänkande och aktiviteter som sorterande, klassificerande, jämförande och till bygg- och konstruktionslek. Bygg- och konstruktionslek används till viss del i ett temainriktat arbetssätt och matematik finns delvis integrerat i detta. Matematiska begrepp synliggörs och används aktivt.

Förskolan behöver analysera och reflektera kring den egna praktiken kring barns matematiska utveckling, att titta mer på aktuell forskning kring matematik.

Naturvetenskap och teknik

Genomsnitt	Variation
3,5	3,2-4,0

Kommentar och analys:

Ett gemensamt utvecklingsprojekt med fokus på ”Hållbar utveckling” påbörjas för alla förskolor i Skarpnäcks Stadsdel

Projektet avser att utforska naturen tillsammans med barnen med hjälp av ett ekologiskt och systemiskt tankesätt. Genom att undersöka förskolans naturnära miljö i ett projekterande arbetssätt kan barnen stärka sambanden mellan människan, naturen och kosmos.

Barnen ska få möjlighet att skaffa sig ett sinnligt, varsamt och empatiskt förhållande till det levande. Genom att använda de expressiva språken tillsammans med digitala verktyg ska barnen kunna breda ut och nyansera sina uttryck.

Naturmaterial finns att tillgå ute på förskolorna. Mycket handlar om odling, kretslopp, biologi och växande. Några förskolor har fokus på mat där man kan säga att kemi blir en del av utforskandet.

I olika möten med material så som lera, återvinningsmaterial eller konstruktion, ställs barnen dagligen för olika tekniska problem att lösa.

Naturvetenskapligt arbetssätt med ett kritiskt tänkande bidrar till att föra utforskandet i det temainriktade arbetssättet framåt.

Förskolan behöver belysa arbetet med barns teknik, fysik och kemi i högre utsträckning.

Gemensamma insatser

Gemensamma insatser har varit:

- Pedagogiska nätverk
- Framtagande av en gemensam Pedagogisk plattform för förskolorna i Skarpnäcks SdF
- Samarbetsprojekt med fem förskolor i England där pedagoger arbetar på varandras förskolor
- Projekt "Odlä, växa, mat" fortsätter på några förskolor
- Bagarmossen har man haft ett gemensamt projekt "Barns tankar syns i Bagarmossen"
- Öka medvetenheten och kunskapen om föräldradeltaktighet
- Förändringsarbete när det gäller sopsortering och återvinning av matavfall
- "Tid för och med barnen" - former för förskollärares utvecklingstid
- Gemensam föreläsare om litteratur i förskolan
- Introduktionsutbildning för nyanställda
- Finna en optimal modell för reflektionsprotokoll
- Olycksfallsföreläsning för fristående och kommunala förskolors personal
- Föreläsningar har hållits med inriktning på autism
- Deltagande i pedagogiska och teoretiska rum i samarbete med högskolan
- Vad innebär en förskola på vetenskaplig grund?
- Deltagande i "Förskolesummit" samt Reggio Emilia institutets "Sommarsymposium".